

پہیشہ نازناٹھک بوو کو د کہفن دا	(یال) ژی لکاره.
دگوتنه شاهین چینئ؛ ههروهسا	بشتک (Buştek): گوزک، جهړک.
(فغفور) ژی لکاره.	بشک (Beşk): خوناٹ - خويسار.
بغرئج (Buxrenc): ئاریشه - ئالوز	بشک (Buşk): بسک.
- دژوار.	بشک (Bêşk): ناز و نازداری.
بغستان (Bexêstan): بوتخانه،	بشکاری (Bêşkarî): جوتیاری.
جهئ کوه پیکه ر لی دهاتنه	بشکلیدن (Bêşkelîden):
په راستن.	سه لخاندن - کهلاشتن - کونکرن.
بغل (Bexel): باغهل، هه مبیژ -	بشکن (Bêşken): تل لیکدان
رهخ، بهرکیلهک.	لدهمی سه ما کرنئ و ئاوازگوتنئ.
بغند (Bexend): چهرم، پوبستنی	بشکول (Bêşkûl): چالاک - مالی
گیانه وه را.	کار کرنئ - زه حمه تکیش.
بفج (Befc): تفا دهئی.	بشل (Beşel): پیئکفه نویسیای.
بفخم (Befxem): گه لهک، زیده.	بشم (Beşem): مه لویل - خه مگین.
بفنج (Befenc): ماری بی ژههر،	بشمه (Beşme): که قلی گیانه وه را.
ماری کو زیانئ نه گه هینته چو	بشن (Beşen): بهژن و بال - سینگ
که سه کی.	و بهر.
بکتر (Bekter): زری و کومزری کو	بشور (Buşûr): نفرین، دعایین
جلکین شهرینه و ژئاسن و پویلا	خراب، له عنهت.
دهاتنه چیکن.	بشیز (Beşîz): ئامانئ ئافئ کوژ
بکسه (Bukse-ê): پرتا گوشتی.	چه رمی هاتبسته چیکن (راوی).
بکنک (Beknek): گیانه وه ری	بغ (Bex): خودا، یهزدان.
کوری بری.	بغا (Bexa): پویچه مرؤف.
بکونک (Bekûnek): شیرئ کوژ	بغاز (Bêxaz): سپینه.
داری هاتبسته چیکن.	بغپور (Bexpûr): بغ = خودا و پور
بگاہ (Bêgah): ل دم، زوی،	= کور (پسر): کورئ خودئ (ئهف

- سپیده زوی.
بگماز (Bêgmaz): مهی - جاما مه‌یی.
بگنی (Begnêy-nî): جوړه‌کی مه‌یی یه کوژ برنجی یان جه‌هی ده‌یته دروستکرن.
بل (Bul): پیشگره و ئانکویا پر، گه‌له‌ک، دده‌ت، وه‌کی: (بلعجب = گه‌له‌ک سه‌یر) - سنج (دارا وئ) وه‌کی دارا ته‌فزینه‌یه لی تشته‌ک پیته ده‌یت کو به‌رک و قه‌لیپ وئ وه‌کی بی قه‌سپی یه و تنی تشتی کوژ سنجی ده‌یته خوارن نارکه).
بل (Bêl): کورتکریا په‌یثا (به‌ل Bêhêl: کاری فرمانه ژ هلیدن = هیلان): به‌یله، لی گه‌ری، ژیتقه‌به - په‌حنیا پیی.
بلادر (Belader-dur): زیترو تشتین جوان کو ب ژنکا یان بوبکا قه‌دکه‌ن.
بلاده (Belade-ê): خرابکار - فاسق.
بلارج (Belarec): له‌گله‌گه.
بلال (Belal): گه‌نم شام، گه‌نموک.
بلبلی (Bulbulî): مهی، جاما مه‌یی.
بلح (Beleh): خورما نه‌گه‌هشتی.
بلد (Beled): ریبهر - ری نیشاندر - کاره‌ک زانین یان ریبه‌ک نیاسین - هه‌ر ب ئانکویا خوه یا عه‌ره‌بی کو «باژیر» ه د فارسی ژی دا لکاره.
بلسک (Belesk): حاجی ره‌شک.
بلسک (Bulusk-ş): سیخین که‌بابا.
بلغاک (Bulxak): فتنه - شوره‌ش - تیکهاتن و تیکچوون.
بلغندر (Bulxender): سه‌ره‌ردای، بی هه‌فسار - بی دین.
بلغنده (Bulxundê): سه‌ریک خرچه‌بووی - میده‌ک - ره‌خه‌کی باری.
بلغور (Belxûr): ساشار، دانقوت، شوربا ساقاری.
بلغونه (Bulxûnê): سو‌رافا ژنک ل رویی خوه ددن.
بلفرخج (Bulferexc): پیس، کریت، نه‌باش.
بلک (Bêlk): گوریا ناگری.
بلک (Buluk): چاڅ گر.
بلکفد (Bulkefd): به‌رتیل.

فیقی را بهیئت ئانکوا دارا وی
 فیقی ددهت یی کولدویقرا هاتی،
 وهکی: (خرما بن = دارا خورمی).
بناخواست (Bênaxast): بیی
 دلی (هه گهر مرۆڤ بیی دلی خوه ب
 کارهکی رابییت).
بناغ (Benax): کنف، وه ریس، داڤا
 ئارموشی - ههوی (دو ژنا گهر
 شوی ب میرهکی کرن ههردو دبنه
 ههویین ههقدو).
بنام (Bênam): ناڤدار - ههڤناڤ.
بناور (Bunaver): ههر تشتهکی ب
 ریه و ریشال - کویر - قونیرا
 مهزن.
بنجک (Bunceck): گولکا په نبی.
بنجل (Buncul): تشتی ب کییر
 نه هاتی کو بکر بو نه بن.
بند (Bend): گهه (جهی پیکشه
 نویسیانا دو ههستیا د له شی دا) -
 پشکهک ژ پهرتوکی یان یاساین -
 وه ریس یان زنجیرا کو گیانه وهرا
 پی گـرـیددهن - سکر -
 دبیژنه (۴۸۰-۵۰۰) پهرا: (یک بند
 = بهندهک) - د یاریا خوه لیکدانن
 دا هونه ریت ل ئهردی خستنی نه.
بندار (Bundar): مالدار، زهنگین،

بلکک (Bêlkek): ئاڤا تیهن
 شیر (نیث گهرم).
بلکنجک (Bulkencek): سهیر،
 عنتیکه، ههر تشتی کو سهیر بت
 و که نیا مرۆڤی پی بهییت.
بلم (Belem): به له م، قـایـکا
 بچویک.
بلند (Bulend): بلند، دریت، بهرز.
بلندین (Bulendîn): مه لبه نی
 ده رگه هی - سه ره ده را ده رگه هی.
بلوچ (Bulûç): کومرکا دیکلی -
 ناڤی نه ته وه کی یه ل ئیرانی کول
 بلوچستانی د ئاکنجی نه.
بلوک (Bulûk): ناوچه کا کو چهند
 گوند بسه رقه بن - ئامانی مهی
 شه خوارنی - ههروه سا په یشه کا
 فره نسی یه لئ د زمانی فارسی دا
 گه له ک لکاره و ئانکوبا (دهسته =
 سه فته «وهکی پاری بلوک» و
 کومهل، تاگییر «وهکی بلوکی
 روژه هلاتی کو کومونیستن و بلوکی
 روژئاڤایی بو وان وهلاتین نه
 کومونیست دهیته گوتن».)
بن (Bun): شه نگسته، بنیات،
 ئاساس - بن (وهکی: بنی گوهی،
 بنی داری) - هه گهر لدویڤ ناڤی

- خودان باغ و بیستان.
بند انداز (Bend endaz): ژنکا
 کوسهر و رویی ژنکا حفاف
 بکته.
- بند تنبانی (Bendê tenbanî):**
 هوزانا بی معنه و بی کیش و
 سه روا.
- بند شهریار (Bendê Şehryar):**
 ناقی ئاوازه کا که فنا ئیرانی یه.
- بنده (Bendê):** خولام، به نی.
- بنده وار (Bendêvar):** وه کی به نی
 یا، وه کی عه بدا.
- بندیه (Bendîmê):** مه هیک،
 قومچه، قولیک.
- بنساله (Bunsalê):** دانسال،
 دانعه مر، ئیختیار، پیر.
- بنک (Bunek):** شوینده وس،
 شوینپی.
- بنکران (Bunkeran):** بنی قازانی،
 قهرنیکا بنی قازانی.
- بنگان (Bêngan):** فنجان، په یاله.
- بنگاه (Bungah):** جهی کرین و
 فروتنی - خانی.
- بنگره (Bengere):** نه لاک (ئاوازین
 کو دهیک بو زاروکی خوه دبیزت تا
 کو زاروکی خوه بنقینت).
- بنگش (Bunguş):** داعویران.
بنلاد (Bunlad): ئاساس، بنیات،
 شه نگسته.
- بنو (Bunû):** بیده ر، بیده را گه فی
 یان جه هی.
- بنوان (Bunvan):** زیره قانی
 بیده ری، زیره قانی زه قبا چاندی.
- بنه (Bune):** جه - خانی و دوکان -
 جل و بهرگ - بار و پیدقیاتین
 سه فه ری - ریه و ریشال - بنیات.
- بنیاد (Bunyard):** بنیات،
 شه نگسته.
- بو (Bû):** بیهن - کورتکریا (بود
 = Buved = بیت، وه سا بت).
- بواشه (Bevaşe-ê):** مله تیب.
- بوب (Bûb):** مه هفور، بهرک یان
 ههر تشته کی کو بیته رائیخستان.
- بو برد (Bûburd):** بلبیل.
- بو بک (Bûbek):** هوپک (هدهد).
- بوته (Bûtê):** تراش - جوره کی
 نه خشی یه لسه ر په روک و جلکا
 دهیته چیکرن - که زی و بسک -
 ئامانه کی بچوبکه کو زیر و زبقی
 تیدا ده لین.
- بوتیمار (Bûtîmar):** بالنده کی

- بوزینه (Bûzîneh):** مه‌بومینک (ئه‌وا بچویک و کوری درپژ و رانکیت وئ بیج موی).
- بوژنه (Bûjenê):** کولیلک، بشکوژ.
- بوشاسپ (Bûşasp):** خه‌و، خه‌ونا خوه‌ش.
- بوف (Bûf):** بوم، کوند.
- بوقلمون (Bûqlemûn):** په‌رۆکنی ره‌نگین - عه‌لۆک.
- بوک (Bûk):** خه‌وه‌زی، به‌لکی، چیدبت.
- بوگان (Bûgan):** مال‌بچویک، هه‌روه‌سا (بون، بچه‌دان، زهدان، بویگان، پوگان، بوهمان) ژئی لکارن.
- بوم (Bûm):** جه، وار.
- بومهن (Bûmehen-Bûmhen):** بی‌شقه‌له‌رز، بوومه‌له‌رز، ئه‌رده‌ژ (زلزال).
- بون (Bûn):** مال‌بچویک - باهر، پشک - بنی هه‌ر تشته‌کی.
- بویره (Bêvîjê):** ب تایه‌ت.
- بویه (Bûye-ê):** ئاره‌زو، هیقی.
- بوییدن (Bûyîden):** بیتن کرن.
- به (Bêh):** باش، قه‌نج - بیه (دارا بیه‌تی).
- ماسی خو‌ره کو نکلی وی درپژه و کوریکا وی کورته و په‌پین وی سپی و کهسک و شینن، پتر ل بهر لیتفا رویبارا نیچیرا ماسی یا دکه‌ت.. دبیزن ئه‌ف فرنده چهندا تیهنی بیت ناقی ناقه‌خوت تا کو مه‌جور دبت و دبیزن ئه‌ف فرنده ل جه‌م خوه وه‌سا هزر دکه‌ت کو هه‌گه‌ر ئا‌ف قه‌خوار دی ئا‌ف کیم بیت، ژ بهر هندی ژئی ناقی قی بالنده‌ی بو‌درکه دادنه‌سه‌ر که‌سپین قه‌لس (بخیل).
- بوجار (Bûcar):** که‌سج کو کاری وی پاقرکرنا گه‌نم و جه‌ه و نیسک و..... بت.
- بودن (Bûden):** بوون.
- بور (Bûr):** ره‌نگی زیری، زه‌ریان سوژی قه‌بی، هه‌سپیی سوژ - بو وی که‌سی ده‌یتته‌گوتن یی کوب کاره‌کی رابیت و د ده‌ره‌ق وی کاری ده‌رنه‌که‌فیت و لداویی شه‌رم بکه‌ت ژ کردارا خوه.
- بوران (Bûran):** سرا دژوار و زریان پیکفه.
- بوز (Bûz):** هه‌سپیی کو بله‌ز بکه‌ته غار - بو مروقی زیره‌ک ژئی ده‌یت.

- به (Beh):** په‌یښا سه‌رسورمانی
یه (په‌ح، وه‌ح، حه‌و، و.....هتد).
بها (Beha): قیمه‌ت، نرخ، بوها.
بهار (Behar): وه‌رزئ بهاری -
بوت، بوتخانه - په‌رستگه‌ه،
ه‌روه‌سا ناڅئ په‌رستگه‌ه‌کئ یه ل
«بلخ» کو (نوبهار) ژئ دبیترئئ.
بهاران (Beharan): دهمئ بهاری.
بهاره (Beharê): بهاره (ئه‌و تشتی
کول بهاری شین دبیت و تیتته
به‌ری).
- بهاری (Beharî):** ئه‌و تشتی کو بی
به‌اری بت، وه‌کی: (ئه‌ورین
به‌اری، بارانا بهاری).
- به‌از (Bêhaz):** هه‌سپئ ره‌سه‌ن کو
به‌رده‌نه ناڅ ما‌هینا دا ب کاری
گو‌هنی‌لیئ رابییت.
- به‌امین (Behamîn):** وه‌رزئ
به‌اری.
- به‌انه (Behanê):** هیج‌ه‌ت، مه‌انه.
به‌بود (Bêhbûd): (به‌ره‌ف باشی،
ساخله‌می و سلامه‌تی) بی چوون.
به‌تر (Bêhter): باشتر، قه‌نجر،
چیتتر.
- به‌داری (Bêhdarî):** وه‌زاره‌ت یان
ریشه‌به‌ریا ساخله‌میئ.
- به‌دین (Bêhdîn):** که‌سی کو
ئوله‌کئ باش هه‌بت - ئولا
زه‌رده‌شتی کو (دین بهی) ژئ بو
ده‌یت - که‌سپن کو ب دو‌یف ئولا
زه‌رده‌شتی که‌تین کو کو‌ما وئ
دبت (به‌دینان).
- به‌ر (Behr):** باهر، پشک، به‌ش - ژ
بو، ژ به‌ر (وه‌کی): از به‌ر تو = ژ بو
ته، از به‌ر فلان چیز = ژ به‌ر فلان
تشتی).
- به‌رام (Behram):** ستیرا مه‌ریخ -
ناڅئ روژا بیستی ژ هه‌ر مه‌ه‌کا
سالا هه‌تاڅئ - ناڅئ فریشته‌کئ.
- به‌رامن (Behramen):** یاقووتا
سو‌ر - په‌روکئ نارموبشی بی
ره‌نگین - سو‌راف.
- به‌رامه (Behrame-ê):** نارموبش -
جلکئ که‌سک - ناڅئ داره‌کئ یه
کو لشوینی پتر «بیدمشک»
لکاره.
- به‌ره (Behrê):** باهر، پشک، به‌ش -
سوود، مفا.
- به‌زاد (Bêhzad):** نه‌ژاد باش،
ره‌سه‌ن - ناڅه بو کورا.
- به‌شت (Bêhêst):** به‌هشت.
به‌م (Bêhem): دگه‌لیک، به‌ه‌قره.

دبیتہ «سالا کہ بیسہ» کو
دہمڑمیرین زیدہ ژ ہر سالہ کی کوم
دکھنہ سہریک و دبیتہ نیزیکی
روژہ کی و دبیزنہ وی روژا ب کہم
و کور: «اورداد».

بہین (Bêhîn): باش، باشترین -
ہفتی (اسبوع).

بی (Bî): بی، وہ کی: (بی آب = بی
ٹاف).

بیابان (Bîyaban): دہشت، ٹہردی
پان و بی ٹاف و شینکاتی.. ٹہف
پہ یقہ د بنیات دا (پہلہ وی) یہ.

بیات (Beyat): ژ ٹاوازیں کہفتین
ئیرانیا (بیات اصفہان، بیات
ترک) - ناقتی ئیلہ کی ژ ترکیں
ئیرانی - ناقتی کہلہ کی یہ ل
(لورستان) ئ.

بیاستو (Beyastû): باوشکین
خہوی - بیہنا کوژ دہقی دہیت.

بیاوار (Beyavar): شول، کار،
پیشہ.

بیباک (Bîbak): بی ترس، نہ ترس.
بی بندوبار (Bî bendo bar):

سہرہردای، بی ہفسار (بو وان
کہ سا دہیت گوتن بین کو پابہند و
گریڈای ب داب و نہریتین جفاکی

بہمن (Behmen): ہہ یقا یازدی یہ
ژ سالا ہہ تاقتی کو دبیتہ ہہ یقا
دووی ژ وهرزی زفستانی - ناقتی
روژا دووی ژ ہر ہہ یقہ کا سالا
ہہ تاقتی - ناقتی فریشتہ کی د ئولی
زہردہشتی دا - پرنیا بہ فری - ناقتی
گیباہ کی پرستری یہ کول چبای
شوین دبت.

بہمنگان (Behmengan):
جہژنہ کا کہفتا ئیرانیاہ کول روژا
دووی ژ ہہ یقا بہمن دگپران.

بہنانه (Behnane-ê): بنیپرہ
(بوزینہ).

بہوش (Bêhûş): ہشیار، سہرخوہ.

بہیزک (Bêhîzek): د کہفن دا ہر
ہہ یقہ (۳۰) شہف و روژ بوون ئو
ہر سال (۱۲) ہہ یقہ بوون ٹہفہ
دکھت (۳۶۰) روژ؛ مہ پینج روژ
دمین تا کو سالا مہ دروست بیت
چونکی یا زانایہ سالا ئاسایی
(۳۶۵) روژ و (۵) دہمڑمیر و
(۴۸) دقیقہ و (۴۹) ثانیہ نہ،
لہورا پینج روژ دہاقتیتنہ سہر
(۳۶۰) روژا دا کو سال تمام بیا و
دگوتنہ وان پینج روژا «بہیزک».
دیسان ہر چار سالا جارہ کی سال

- خوهڻه نهين).
بی بی (Bîbî): خاتوین، خانم -
 ژنکا باش - داپیر (دهیکا بابی،
 یان دهیکا دای).
بی پایاب (Bî payab): دهریا یا
 کویر.
بیجا (Bîca): بی جه (چ بۆ مرۆڤ و
 گیانه ورین بی خانی و هیلین، چ
 بۆ په یقین نه راست و نه دجه دا)،
 ههروهسا (بی هه قال) ژى دئیت
 وهکی: (خنده بیجا = که نیی بی
 هه قال) بی کو ب تشته کی بکه ته
 که نی کو نه جهی که نی بت و کهس
 ژ بلی وی بخوه پی نه که نت.
بی چشم و رو (Bî çeşmo rû):
 درکه یه که مینا یا کوردی، ده می
 دبیژت: فلان کهس (بی
 سه رو چاڤ) ه.
بیچون (Bîçûn): بی هه فتا.
بیخ (Bîx): بنی هه تشته کی.
بیختن (Bîxten): تشته کی ل
 بیژینکی کرن.
بید (Bîd): دارا بی بی.
بیداد (Bîdad): زولم، سته م.
بیدار (Bîdar): هشیار، نه نفستی.
بیداشت (Bîdaşt): بی خه بهر، های
 ژ خوه نه.
بیدخ (Beydex): هه سپی ب له ز
 بچیت و بی شه ری بیت.
بیدخت (Bîduxt): ستییرا
 ناهید (زهرة).
بیر (Bîr): نفینک، جهی نفستنی،
 جلکین نفستنی - برویسی -
 توفان.
بیرم (Beyrem): جوره کی په رۆکی
 ته نک کو ژ به نکا هاتیه چی کرن.
بیرو (Bîrû): کیسکی پارا - بی
 شهرم.
بیرون (Bîrûn): ژ دهرقه.
بیزار (Bîzar): بیزار، په ریشان و ب
 پاتک - رهڤۆک ژ تشته کی، که سی
 کو ژ تشته کی برهڤیت و که رب ژى
 فه بییت.
بیست (Bîst): هژمارا (۲۰).
بیستون (Bîstûn): بی ستوین - بی
 ئاساس - ناڤی چیا یه کی یه ل
 ئیرانی کود چیرۆکا شیرین و
 فه رهاد دا بی ناڤداره.
بیسراک (Bîsurak): حیشتتر -
 هیستتر.
بیش (Bîş): زیده، گه لهک، فراوان.
بیشتر (Bîşter): پتر، زیده تر.

- بیشترین (Bîşterîn):** پترین، زیدہترین.
- بیشہ (Bîşê):** بیش، جھتی تیر داروبار.
- بیغار (Beyxar):** تہ عن، چک.
- بیغال (Bêyxal):** یم - تیر.
- بیغولہ (Bîxûlê):** کونج، کوژی، قورنہت - کاقل.
- بیکران (Bîkeran):** بی دویماهی، بی پایان.
- بی کیار (Bî kêyar):** چست و زیرہک.
- بیگار (Bîgar):** سوخرہ (کاری کو ب زوری و بی بہرامبہر ب ئیکی بدہنہ کرن).
- بیگانہ (Bîganê):** بیانی، نہ نیاس، غریب.
- بیل (Bîl):** بیتر، مہریتل.
- بیلک (Bîlek):** تیرا دو سہر، تیرا کو سہری و پان بیت - مہریتلا بچویک.
- بیلہ (Bîlê):** بنیرہ (بیلک) - ئەو بہ فریبن کو قایکا بی دھاژون - گزیرتہ.
- بیم (Bîm):** ترس.
- بیمار (Bîmar):** نہ خوہش، نہ ساخ.
- بیمناک (Bîmnak):** ب ترس، ترسدار، ب سہم.
- بینا (Bîna):** ب چاف، کہسی کو دبینیت (بی کو ہر دو چاقین وی د ساخلم بن بو دیتنی).
- بیناس (Bînas):** کولہک، پہنجہرہ. ہر وہ سا پہیقین (بیناس و بیناسک) ژی لکارن.
- بی نماز (Bî nemaz):** کہسی کو نقیژا نہ کہت - درکہ یہ بو ژنکین د (عادی: بی نقیژاہی) دا، بی نقیژ.
- بینندہ (Bînendê):** بینہر، تہ ماشہقان - چاف.
- بینہ (Bînê):** جھتی کو جلکین خوہ لی دئی - سخن بہری بچن د حہمامی (سہرشوی) قہ.
- بینی (Bînî):** دفن، کہپو، پوز.
- بینی کردن (Bînî kerdn):** دفنبلند (مغور).
- بیوارہ (Bîvarê):** بی کہس، غریب، تنی، بیچارہ، بیانی، نہ ناسیار.
- بیواز (Bîvaz):** شہ قرہ قینک، چہ کچہ کیلہ.
- بیور (Bîver):** دہ ہزار (دہ ہزار

بيوند (Bêyvend-bîvend): بي

وه فايي - غه در - خيانه ت - حيله ،
فيل .

بيوه (Bîvê): بيژن (ژنکا کو هاتبيته

بهردان يان ميتر لي نه مابيت) .

بيهن (Bîhen): سيخور .

دانه ژ تشته كي) .

بيوراسب (Bîver esb): خوداني

دهه هزار هه سپا (نازناقي ضحاک

ي يه) .

بيوس (Bêyûs- Beyûs): ئومييد ،

نارهزو ، هيقي .

بيوگ (Beyûg): بويك (عروس) .